

> Quentin Vanhay, externe communicatie, en Justyna Podrazka, adviseur lokale en participatieve democratie bij Brulocalis

DE EUROPESE VERENIGING VOOR LOKALE DEMOCRATIE (ALDA) EN BRULOCALIS: GELIJKLOPENDE DEMOCRATISCHE WAARDEN

Als afsluiter van bovenstaand artikel over ALDA, haar DNA en haar activiteiten, spraken we met de secretaris-generaal van ALDA, Antonella Valmorbida, en de directeur van Brulocalis, Corinne François. Meteen een kans om dieper in te gaan op een aantal thema's, zoals de plaats van vrouwen in leidinggevende posities, de rol van ALDA in het Europese bestel en de rol van jongeren als drijvende kracht achter verandering en als factor voor vrede en verzoening. Een interview van Justyna Podrazka, adviseur lokale democratie bij Brulocalis.

De jongste algemene vergadering van Brulocalis in juni ging over vrouwen in de politiek (zie onze special in dit nummer) en hun plaats in topfuncties... U volgt het politieke leven op Europees niveau op de voet. Wat is uw standpunt hierover?

Antonella Valmorbida (A. V.): Ik denk dat er voor de Europese en internationale democratie drie grote uitdagingen zijn:

1. Ten eerste gender en vrouwen. Ik ben zelf nooit een activiste geweest, maar ik merk dat ik dat steeds meer word. Ik heb het gevoel dat we in Europa een stap achteruit aan het zetten zijn. Denk bijvoorbeeld aan het recht op abortus. Net als op het Congres van Lokale Overheden moeten we nog steeds quota opleggen voor de vertegenwoordiging van vrouwen, omdat er niet altijd een evenwicht wordt gevonden. Ook onze eigen delegaties moeten in dit opzicht evenwichtig zijn... Het probleem doet zich des te meer voor in de politiek, nog steeds een uitgesproken mannelijke omgeving waar vrouwen het nog steeds erg moeilijk hebben om zich te laten gelden.
2. Ten tweede het milieu. De uitdagingen van morgen zullen uiteraard voor een groot stuk samenhangen met de klimaatverandering. We hebben het deze zomer gezien in Zuid-Europa, waar hevige bosbranden hebben gewoed... Maar ze zullen ook samenhangen met de gevolgen van deze veranderingen. Denk bv. aan de migratiegolven uit de als eerste getroffen landen.
3. Ten derde is er natuurlijk de digitalisering en we moeten ook stilstaan bij de impact die artificiële intelligentie (AI) zal en moet hebben op onze democratie en lokale en regionale gemeenschappen. We moeten ons bijvoorbeeld afvragen wat algoritmen weten over het stemgedrag van mensen bij verkiezingen en of AI niet de facto een volwaardige vorm van verkiezing wordt...

Corinne François (C. F.): Ik deel uw mening over deze drie grote uitdagingen. Ze zijn waar voor heel

Europa en zelfs de hele wereld. Om nog even in te gaan op de problematiek van de vrouwen: ik stel ook vast dat de huidige gang van zaken niet noodzakelijk bemoedigend is. Zelfs vandaag de dag lijken vrouwen zowel in de politiek als in de beroepswereld in het algemeen niet altijd klaar om hun rechtmatige plaats in te nemen.

Willen ze dat nog wel? Vooral bij de topfuncties? Ik hoop van wel. Er zijn zeker nog altijd quota nodig. Ze werden voor het eerst ingevoerd in België in de jaren '90'. Maar de politiek is vandaag nog altijd grotendeels een mannenwereld, vol mannelijke codes, en veel vrouwen vinden het nog altijd moeilijk om zich te ontplooiën of om leidinggevende of beleidsfuncties te bekleden. Illustratief zijn de recente ontslagnemingen van een aantal vooraanstaande vrouwelijke politici in ons land.

A. V.: Ook in het buitenland hebben een groot aantal gevallen de krantenkoppen gehaald. Er is het vertrek van Sanna Marin als Finse regeringsleider of dat van Jacinda Ardern in Nieuw-Zeeland. Weten we wel waarom ze hun politieke functie hebben neergelegd? Zou het kunnen dat het probleem niet bij de vrouwen zelf ligt, maar eerder bij de politieke bedrijfsvoering, die te vaak als een labyrint wordt gepercipieerd en waar ze een afkeer van lijken te hebben gekregen? Concrete verandering blijft achterwege, of gaat in ieder geval niet snel genoeg. We moeten hier eens goed over nadenken.

C. F.: We hebben het aangekaart op onze algemene vergadering (nvdr: zie onze special). We kunnen een aantal oorzaken aanwijzen (persoonlijke en familiale redenen, vraag om ontslag, moeilijke of zelfs onmogelijke opdrachten en taken, enz.). Je hebt ook nog de rol van de vrouw in de vorige eeuw. De restanten daarvan lijken nog steeds een rol te spelen in de moeilijkheden die vrouwen vandaag ondervinden in hun carrière.

A. V.: Laten we niet vergeten dat de traditionele moederrol van de vrouw binnen het gezin nog maar pas begint af te brokkelen... Zelfs vandaag nog is er

> Corinne François, directrice van Brulocalis.

> Antonella Valmorbida, secretaris-generaal van ALDA.

1. In 1994 werd een wet aangenomen waarbij kandidatenlijsten met meer dan tweederde leden van hetzelfde geslacht niet meer toegelaten werden. Zie ons artikel over pariteit in de special in dit nummer.

een sterk onderscheid tussen de moederrol en de vaderrol, wat er vaak voor zorgt dat vrouwen zich meer schuldig voelen wanneer ze hun carrière voorrang geven boven hun kinderen... ALDA heeft in dit opzicht een gedragscode voor non-discriminatie opgesteld. Deze verdedigt niet alleen de rechten van vrouwen, maar ook die van andere mensen die moeilijkheden kunnen ondervinden, zoals mensen met een handicap. En we voeren campagne bij al onze leden, partners en vaste leveranciers om dit document te ondertekenen.

En terwijl onze systemen duidelijk nog voor verbetering vatbaar zijn, is de situatie in andere landen soms veel gecompliceerder. Dat zagen we bijvoorbeeld in Tunesië, waar de eerste lokale verkiezingen plaatsvonden met quota voor vrouwen en waarvoor we een ondersteuningsprogramma op poten hebben gezet. Jammer genoeg nam meer dan de helft van de vrouwen ontslag voor het einde van hun ambts-termijn...

C. F.: Ter afronding wil ik nog iets zeggen over de plaats van vrouwen in de politiek en de democratie in het algemeen. Ik vind uw opmerking over de dringende nood aan een sneller besluitvormingsproces in de politiek erg interessant. In bredere zin moeten we nadenken over het huidig functioneren van onze democratie. Uit een recent onderzoek in 34 Europese landen blijkt dat hoewel vrijwel alle Europeanen beweren voorstander te zijn van het democratische systeem, slechts een derde van de Europeanen gelooft dat hun land democratisch wordt bestuurd en slechts 20% tevreden is met de manier waarop het politieke systeem werkt². Voor velen is de keuze voor een democratisch systeem niet exclusief en slechts 38% van de 'exclusieve democraten' vindt democratie goed en andere systemen slecht. Dit wijst op een crisis van de representatieve democratie.

Na dit gesprek over de plaats van vrouwen en de uitdagingen voor de lokale democratie, kunt u ons meer vertellen over het werk van ALDA op het Congres van Lokale en Regionale Overheden in Straatsburg?

A. V.: Het werk met het Congres wordt opgevolgd door verschillende mensen en verantwoordelijken bij ALDA, niet alleen door ons bureau in Straatsburg. Wat de relatie met het congres betreft, ik volg samen met mijn secretariaat het beleid op van het congres, van de leden, en analyseer de besluiten en voorwaarden die daar worden besproken. We werken met zijn drieën aan de verschillende institutionele kwesties: ikzelf vanuit onze delegatie in Italië en twee anderen vanuit onze delegaties in Straatsburg en Brussel.

Er is een bijeenkomst gepland over de betrokkenheid van jongeren en hun rol als drijvende kracht achter verandering. Werkt u daaraan mee?

A. V.: We hechten hier enorm veel belang aan. Niet alleen in de Europese Unie, maar ook in andere

regio's zoals de Balkan. Daarom doen we mee en vertellen we u iets over het werk van ALDA in de afgelopen dertig jaar.

Het is essentieel om jongeren in de Balkan te laten participeren, vooral omdat er daar sprake is van een enorm probleem van "brain drain". Dat houdt zichzelf daar in stand en zorgt voor een vicieuze cirkel voor het land. Het is vooral nadelig voor de lokale samenlevingen.

C. F.: Brulocalis werkt momenteel mee aan een memorandum over verandering op het vlak van de lokale en participatieve democratie, waarin de richtlijnen en de dynamiek beschreven worden die in de lokale besturen nodig zijn om de participatieve democratie aan te moedigen die het Gewest voorstaat... Dit lijkt ons des te belangrijker omdat, naast de bovengenoemde studie, de laatste peilingen in België in de aanloop naar de verkiezingen van 2024 de groeiende kloof tussen de burgers en de politiek en de opkomst van de extremen bevestigen. Bestaat er een dergelijk project bij ALDA waar we misschien aan kunnen meewerken?

A. V.: Twee zaken. Enerzijds moedigen we burgerparticipatie aan, wat onze belangrijkste missie als vereniging blijft. Dit betekent dat we de lokale besturen helpen om beter te luisteren naar en samen te werken met het maatschappelijk middenveld. We reiken hen instrumenten of mechanismen aan zoals actiemodellen of handleidingen over de best werkbare methodes op dit vlak.

Aan de andere kant sensibiliseren we ook rond de waarde van burgerparticipatie in de strijd tegen de huidige radicalisering in het politieke debat en in onze democratie, zowel ter rechter- als ter linkerzijde. En deze sensibilisering lijkt van groot belang voor onze lokale partners! Bovendien is de integratie van deze participatie in een echte globale en politieke strategie een uitstekende manier om deze extremistische discourses te weerleggen.

En dat hebben we proberen te benadrukken met de slogan voor het ALDA 2023 festival: Local Democracy will Save Democracy. Een lokale democratie die strijdt tegen radicalisering en ongelijkheid is een participatieve democratie, een democratie die dagelijks wordt beleefd en die naar de wijken en de mensen gaat. Zo kunnen we conflicten bezweren.

C. F.: In het Brussels Gewest zien we deze aanpak steeds meer opduiken. Niet alleen zijn twee gemeenten, Elsene en Etterbeek, toegetreden tot ALDA, we zien ook een toenemend aantal burgerinitiatieven in het hele gewest... Ook al zijn er nog een aantal valkuilen en bedenkingen, het kost geld en tijd, de organisatie, het opleiden van burgers in bepaalde randvoorwaarden of het rekening houden met de grieven en wensen van bepaalde deelnemers...

Helaas zorgen deze moeilijkheden er soms voor dat de lokale besturen twijfels hebben over de voortzetting van deze bijeenkomsten. Dus ik denk dat er nog een lange weg te gaan is. Niet alleen om burgers in staat te stellen de resultaten te zien van hun bijdrage aan dit soort initiatieven, maar ook om een signaal af

2. M. BRÉCHON: *Les Européens et leurs valeurs - Entre individualisme et individualisation*, 2023.

te geven aan de verkozenen dat deze initiatieven een echte meerwaarde zijn voor de lokale democratie. Brulocalis is momenteel een team aan het samenstellen om hier aan te werken, en daarom is het zo belangrijk dat onze verenigingen samenwerken en elkaar op dit gebied ondersteunen...

A. V.: Natuurlijk, en des te meer gezien onze gedeelde waarden en idealen! Als het gaat over de bovenstaande struikelblokken, zoals de geld- en tijdsinvestering, moeten we nagaan wat de problemen kan veroorzaken en hoe we ze kunnen oplossen.

Op dit moment werken we bijvoorbeeld samen met een organisatie in Barcelona aan de integratie van het begrip tijd in het hart van burger-

participatie. We moeten er ook rekening mee houden dat de mensen die aan deze projecten meewerken niet altijd de nodige ruimte hebben in hun persoonlijke en/of professionele agenda. Daarom moeten we kijken hoe we deze bijeenkomsten optimaler kunnen laten verlopen.

We zien dit probleem niet alleen bij de burgers, maar ook bij de lokale besturen waarmee we samenwerken. Zij zijn ook vragende partij voor een beter tijdsbeheer voor deze burgerinitiatieven.

Tot slot heeft ALDA er belang bij om hier de contacten met Brulocalis op te voeren, vooral omdat België en het Brussels Gewest, gezien hun complexiteit en diversiteit, natuurlijk interessante casestudies zijn.

VERENIGING IN ACTIE

OCMW's

OCMW'S EN DE RVA WERKEN SAMEN ROND DE INSCHAKELINGSTEWERKSTELLING

Naar aanleiding van de komende wijzigingen in de informatie-uitwisseling tussen de OCMW's en de RVA over de inschakelingstewerkstelling worden er twee webinars georganiseerd in samenwerking met de Fédération des CPAS wallons en de VVSG. De RVA beantwoordt dan ook vragen van de OCMW's over de aangekondigde nieuwe maatregelen.

ADVIES OVER DE ORDONNANTIE "DIGITAAL BRUSSEL"

Op 21 juni 2023 nam de Federatie van Brusselse OCMW's een standpunt in

over de ontwerpordonnantie Digitaal Brussel en haar omzetting naar de lokale besturen, en in het bijzonder naar de Brusselse OCMW's. Ze bezorgde een advies aan minister Clerfayt, bevoegd voor digitalisering, en minister Maron, bevoegd voor welzijn en gezondheid in het college van de Franse gemeenschapscommissie.

STEUN AAN EENOUERGEZINNEN: BEVRAGING LOKALE BESTUREN

Brulocalis en de Federatie van OCMW's voeren een onderzoek uit naar wat het lokale overheidspersoneel nodig heeft i.h.k.v. het steunplan aan eenoudergezinnen. Bedoeling is een opleiding uit te werken voor lokale ambtenaren. In juli 2021 werd er op initiatief van staatssecretaris Nawal Ben Hamou en samen met de ministers Alain Maron en

Bernard Clerfayt een gewestelijk steunplan voor eenoudergezinnen goedgekeurd.

REACTIE OP DE HERVORMINGSPLANNEN ROND DE STUDIETOELAGEN IN HET FRANSTALIG ONDERWIJS

De Federaties van Brusselse en Waalse OCMW's hebben een brief gestuurd naar de minister van Hoger Onderwijs en de minister-president van de Fédération Wallonie-Bruxelles met een aantal bezorgdheden over de hervorming zoals die thans voorligt.

